

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatási rendszer fejlesztési lehetőségei (Hogyan tovább agrár-környezetgazdálkodás?)

Marticsek József¹, Molnár Dániel², Mozsgai Katalin³, Podmaniczky László², Skutai Julianna² és Tóth Péter⁴

¹*Magyar Bivalytenyésztők Egyesülete,
8427 Bakonybél, Szent Gellért tér 9.*

²*Szent István Egyetem, MKK-TTI,
2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1.*

³*Szent István Egyetem, PIK,
2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1.*

⁴*Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület,
1121 Budapest, Költő u. 21.*

e-mail: podmaniczky.laszlo@gmail.com

Összefoglaló: Az EMVA agrár-környezetgazdálkodási intézkedései sajátos irányt vettek az utóbbi időkben. Miközben ugyanis maguk az intézkedések – alapvetően előírásaik révén – környezet- és természetvédelmi célokat igyekeznek szolgálni, addig a működtetés ismert módja miatt csak részben sikerült azt elérni, hogy a jogcímek kedvezményezettjei valós környezeti (ökoszisztéma) szolgáltatásokért kapott kifizetésként értelmezzék azokat. Sokan úgy tekintenek ezekre a kifizetésekre, mint ha valóban „csak” támogatások lennének, mintha egyfajta top-up-ként is lehetne értelmezni azokat. A cikk bemutatja az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer hazai történetét, megállapítva az egyes korszakokban jelentkező problémákat. Részletesen tárgyalja azt a koncepciót, melyet a szerzők alakítottak ki a 2014-2020-as költségvetési periódusra készülő Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedésére vonatkozóan. Ennek lényegét a területhasználatonként differenciált előírások adják, melyek között választva akár gazdálkodói-szintű célprogramok összeállítására is lehetőség nyílik. A javasolt rendszer a jelentősebb környezeti problémákkal rendelkező területekre fókuszálja a kifizetéseket, és nem utolsó sorban segít a gazdálkodói környezettudatosság előmozdításában is.

Kulcsszavak: agrár-környezetgazdálkodás, agrártámogatás, vidékfejlesztés, EMVA

Bevezetés

Az EMVA agrár-környezetgazdálkodási intézkedései sajátos irányt vettek az utóbbi időkben. Miközben ugyanis maguk az intézkedések – alapvetően előírásaik révén – környezet- és természetvédelmi célokat igyekeznek szolgálni, addig a működtetés ismert módja miatt csak részben sikerült azt elérni, hogy a jogcímek kedvezményezettjei valós környezeti (ökoszisztéma) szolgáltatásokért kapott ki-

fizetesként értelmezzék azokat. Ehelyett sokan úgy tekintenek ezekre a kifizetésekre, mintha valóban „csak” támogatások lennének, mintha egyfajta top-up-ként is lehetne értelmezni azokat. További problémákat látunk az alábbi szempontok mentén:

- Az intézkedések nem kellően differenciáltak a támogatottak területi/környezeti adottságai alapján. Emellett az egymás mellett felvehető kifizetések összehangolása sem teljesen megfelelő.
- A célprogramok rendszere – azok viszonylag csekély (22) száma ellenére – nem egyszerű, az egyes célprogramok akár 20 előírást is tartalmazhatnak.
- Az AKG rendszerhez való csatlakozás során a gazdálkodók legtöbbször csak a célprogramokkal találkoznak és nem szembesülnek azok előírásaival, ezért a végrehajtás nehézségeit nem minden esetben mérik fel. Ezzel nő a valószínűsége a nem teljesített vállalások arányának (nő az ún. „error-rate”).
- A vizek jó környezeti állapotának elérése érdekében vállalt VKI-s kötelezettségek teljesítését a korábbiakhoz képest markánsabban kell segítenie az AKG-nak.

A felsorolt problémák többsége már az AKG program középidéjű (mid-term) értékelése során is megfogalmazódtak, de azok orvoslására a támogatási időszakon belül – „menet közben” – viszonylag korlátozottak voltak a lehetőségek. A Közös Agrárpolitika 2014-2020 közötti új támogatási periódusára vonatkozó – jelenleg is zajló – programalkotási - tervezési feladatok mentén viszont most lehetőség nyílt az eddigi program akár markáns átalakítására is. Cikkünkben a szerzőgárda erre vonatkozó elképzeléseit és javaslatait foglaljuk össze.

Az AKG hazai történetének értékelése

Az agrár-környezetgazdálkodás jövőjét jelentős mértékben meghatározza annak múltja, ezért érdemes áttekintenünk és értékelnünk a program közel 15 éves történetét, amely három fő szakaszra osztható:

- 1) 2002-2003: Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program
- 2) 2004-2006: Nemzeti Vidékfejlesztési Terv
- 3) 2007-2013: Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

1) 2002-2003: Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programot (NAKP) 2253/1999. évi kormányhatározattal fogadta el az országgyűlés, majd pedig 102/2001.FVM rendelet alapján kezdődött meg a program területalapú támogatásainak bevezetése, amelyre

– pályázati formában – 2,2 milliárd forint keret állt rendelkezésre. Összesen 4219-en adtak be pályázati anyagot, így a benyújtott támogatási igény 4,5 milliárd forintot tett ki. A pályázati keret felosztása 153 ezer hektáron tette lehetővé, hogy a nyertes területeken – a programokban foglalt gazdálkodói előírások segítségével – környezetkímélő gazdálkodás valósulhasson meg (Grónás *et al.* 2006). A 2003-ban az új pályázati eljárásra és a 2002-ből bennmaradtak kifizetésére már több mint 4 milliárd forint állt rendelkezésre.

A 2002-es és 2003-as évben az alábbi 6 program közül választhattak a gazdálkodók (Ángyán *et al.* 1999):

- Agrár-környezetgazdálkodási alaprogram
- Integrált gazdálkodási célprogram
- Ökológiai gazdálkodás célprogram
- Gyephasznosítási célprogram
- Vizes élőhely célprogram
- Érzékeny Természeti Területek célprogram

A kialakított támogatási rendszer alapvetően elérte célját, hiszen segítségével – még az EU csatlakozás előtt – széles körben sikerült megteremteni az alapjait egy újfajta, a környezeti szempontokra is figyelmet fordító mezőgazdasági termésnek.

2) 2004-2006: Nemzeti Vidékfejlesztési Terv

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv AKG intézkedése a 2004/150 FVM rendelettel lépett hatályba. A már főként Európai Unió forrásból finanszírozott célprogramokba 2004-ben léphettek be a gazdálkodók. Az NVT-ben – a 80%-os intenzitású EU-s támogatásnak köszönhetően – az első évben már több mint 42 milliárd forintos keret állt az AKG intézkedés rendelkezésére.

Az intézkedés szerkezete némileg módosult az NAKP-hoz képest; a különböző szintű vállalatokat feltételező programokat csoportokba osztották (Nemzeti Vidékfejlesztési Terv, 2004):

- szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport
- gyepterületek agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport
- ültetvényekre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport
- vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport
- extenzív állattartáshoz kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport
- kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport

Ezen felül a programok a hozzájuk kötődő vállalások szintje szerint is tagolásra kerültek:

- agrár-környezetgazdálkodási alapprogramok
- integrált növénytermesztési célprogramok
- ökológiai gazdálkodási célprogramok
- Érzékeny Természeti Területek és egyéb természetvédelmi célprogramok
- kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogramok

A beérkezett pályázatok a megemelt forráskeretet is túligényelték, ezért csak bizonyos kritériumok alapján kerülhettek be a gazdálkodók. Az elbírálást azonban csak programcsoportok szerint tudták megvalósítani, ennek következményeként az összes szántóföldi programnál ponthatár bevezetésére került sor. Szerencsére ez a döntéshozói magatartás az ÚMVP-re már megváltozott, és csak az integrált szántóföldi növénytermesztésnél állapítottak meg minimum pontértéket. A többi programcsoportban – az NVT-ben és az ÚMVP-ben is – minden olyan pályázat kedvező elbírálást kapott, ami megfelelt az adminisztratív követelményeknek. Pozitívként lehet megjegyezni, hogy bár az AKG-ba való belépés lezárult 2004-ben, a további években az adott művelési ágban volt lehetőség a magasabb szintű programba való átlépésre. Sajnos ez a fajta mobilitás az ÚMVP-ben már megszűnt.

3) 2007-2013: Új Magyarország Vidékfejlesztési Program

Magyarország első teljes – az Európai Unió hét éves tervezési ciklusához igazodó – vidékfejlesztési programját 2007-ben fogadta el Brüsszel. Mivel azonban az AKG programokban való részvétel 5 évig tart, és 2004-ben volt az előző pályázati kiírás, ezért csak 2009-ben került sor az AKG újrainyítására. A forráskeret az NVT-hez viszonyítva növekedett, 2010-ben 56 milliárd forint került kifizetésre. Az új intézkedés szerkezete az NVT-hez képest kissé módosult. A legfontosabb változások az alábbiakban foglalhatóak össze:

- Megszűnt az alapszintű szántóföldi gazdálkodás célprogram.
- Az Érzékeny Természeti Területek (ÉTT) száma 15-ről (kb. 543 ezer hektár) 25-re bővült (kb. 1165 ezer hektár), valamint új nevezéktant kapott: Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT).
- Bizottsági elvárásnak megfelelően megszűnt az extenzív halastavak fenntartása célprogram, valamint néhány kis területi kiterjedésű célprogram, ezek másik forrásból (EHA) kerültek volna finanszírozásra.

- Új zonális célprogramok kerültek kidolgozásra: szél- és vízerózió elleni célprogramok.
- Változtak az MTÉT célprogramok (Új célprogramok: Szántóföldi növénytermesztés vadlúd- és daruvédelmi előírásokkal, Szántóföldi növénytermesztés kék vércse élőhely fejlesztési előírásokkal célprogram).
- A gazdálkodási előírások némileg módosultak a célprogramokban.
- Támogatási összegek növekedtek (HUNGARIKUM Konzorcium 2010).

Az AKG programcsoportok főbb adatainak változásait az előzőkben ismertett három “AKG-korszak” mentén az 1. ábra szemlélteti. Az első három oszlop a nyertes pályázatok darabszámbeli eloszlását, a 4–6. oszlop a programcsoportok által lefedett területek egymáshoz képesti arányát, a 7–9. pedig a kifizetési összegek viszonyát mutatja be.

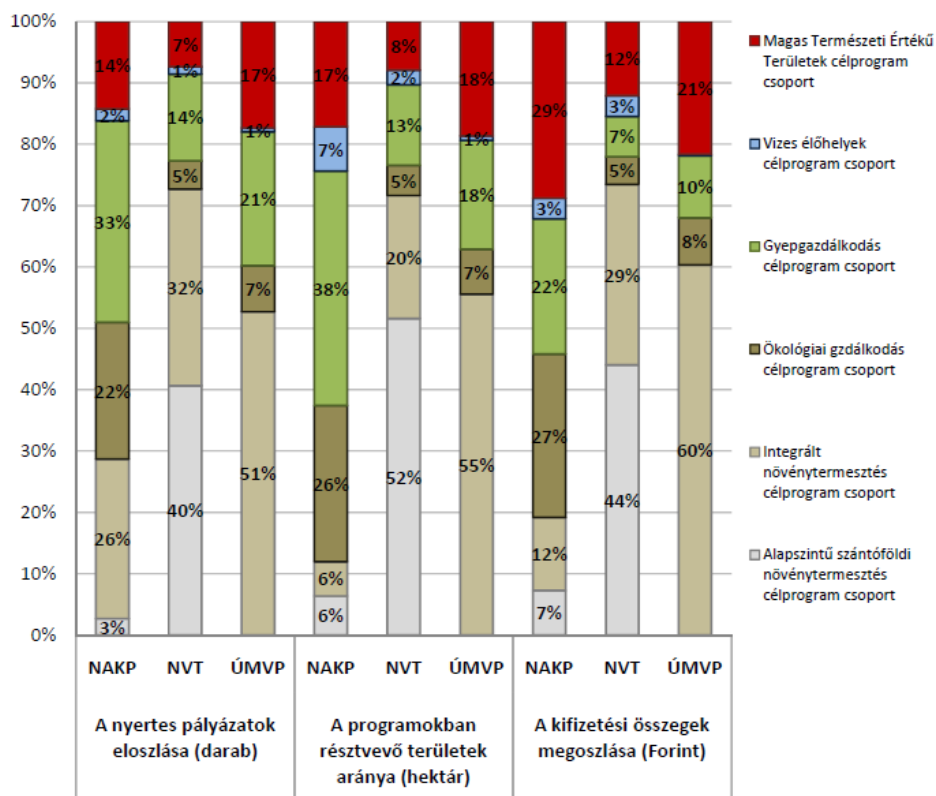
Az NAKP-hoz képest az NVT-ben több mint 10-szeres forráskeret állt rendelkezésre, viszont ennek 73%-a az alap és integrált szintű növénytermesztés támogatásánál került felhasználásra. Az ÚMVP-ben is több lett a maximálisan lehívható összeg (35%-kal), de az integrált növénytermesztési (az alapszintű támogatás megszűnt) és a vizes élőhelyek védelme programcsoportok által lefedett ösztérületek csökkentek, az ökológiai gazdálkodás 21%-os, a gyepgazdálkodási 10%-os, az MTÉT programcsoport pedig 92%-os fejlődést mutatott.

A jövő irányai

Az agrár-környezeti programoknak alapvetően két fő típusa létezik:

- 1) a tevékenység orientált (management-based) programok, valamint
- 2) az eredmény orientált (result-based) programok

Európában (így nálunk is) a tevékenység-orientált programok az elterjedtek. Ezeknél a gazdálkodó előre meghatározott előírások elvégzésére, betartására vállalkozik és a kifizetést ezek teljesítése alapján kapja, függetlenül attól, hogy az elvégzett tevékenységei milyen hatást gyakoroltak a környezetre. Az eredmény-orientált programok esetében a környezetre gyakorolt hatás alapján történne a kifizetés, tekintet nélkül arra, hogy mit tett (vagy nem tett) a gazdálkodó az elvárt hatások érdekében (<http://ec.europa.eu>). Ez utóbbi ugyan hatékonyabban támogatja a közjavak előállítását, kidolgozása és működtetése még problémás. Ennek oka, hogy jelenleg még nem létezik olyan, széles körben elfogadott hatás-monitoring rendszer, amely képes lenne megbízhatóan mérni és értékelni a közjavak előállítását gazdálkodói szinten. Köztes megoldásként felmerülhet annak a

1. ábra. Az AKG programcsoportokra kifizetett támogatások adatainak összehasonlítása.

lehetősége is, hogy nem közvetlenül magukat az előállított közjavakat, hanem a megvalósult mezőgazdasági tevékenységek potenciális közjó hatásait értékeljük, különféle indikátorokkal.

A továbbiakban összefoglaljuk a jelenlegi – tevékenység-orientált módon működő – AKG program továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatainkat (Marticsek *et al.* 2014).

A program javasolt szerkezete

Fontos szerkezeti változás, hogy az ökológiai gazdálkodás támogatása a 2014-2020 közötti időszakban már nem szerepel az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések között, hanem önálló jogcímként, az AKG-től függetlenül fog működni.

A tervezett új AKG rendszer alapját a területhasználat adja, mely tekintetében 14 kategóriát különböztetünk meg: szántóterületek, gyepterületek, ültetvények területei, nádasok területei, MTÉ szántóterületek (ezen belül: tűzokvédelmi területek, kék vércse-védelmi területek, alföldi madárvédelmi területek, hegy- és dombvidéki madárvédelem területek), MTÉ gyepterületek (ezen belül: tűzokvédelmi területek, alföldi madárvédelmi területek, hegy- és dombvidéki madárvédelem területek, nappali lepke-védelmi területek), vízvédelmi célú szántóterületek (ezen belül: erózió-érzékeny szántóterületek, belvíz-érzékeny szántóterületek, aszály-érzékeny szántóterületek, valamint vízvédelmi célú gyepterületek (ezen belül: erózió-érzékeny gyepterületek, belvíz-érzékeny gyepterületek és aszály-érzékeny gyepterületek). Fontos szempont volt a tervezési folyamatban az előírások számának csökkentése, azok harmonizálása, racionalizálása, megfogalmazásuk egyértelműbbé tétele.

A földhasználati kategóriák mindegyikében az előírásokat három kategóriába soroltuk, melyek az alábbiak:

1) Belépési követelmények (baseline előírások): a kölcsönös megfelelés (JFGK + HMKA) előírásainak betartása – ezekért nem jár kifizetés.

2) Alap követelmények: olyan előírások, amelyeket mindenképpen teljesíteni kell, de ezekért – nem előírásonként, hanem az összes előírásra vonatkozóan, egy összegben – már jár kifizetés.

3) Választható előírások: különböző környezeti kihívásokat (vetésszerkezeti elvárások, talaj- és vízvédelem, biodiverzitás megőrzése, stb.) kezelő előírások, melyekből a támogatásra jogosultak szabadon választanak – tematikus csoportonként 1 előírást kell (lehet) választani. A kifizetési összegeket előírásonként kell majd meghatározni.

A választható előírások révén valójában gazdaság-szintű célprogramok alakíthatók ki, de megvan a lehetősége annak is, hogy bizonyos komplex célok elérése érdekében (pl. tűzokvédelmi célok) az előírások előre rögzített módon (a korábbi célprogramokhoz hasonlóan) jelenjenek meg. A támogatási összeget – mint a jelenlegi rendszerben is – előírásonként kell kiszámítani, az adott területre felvehető összes kifizetési összeg a felvett előírások számától függ.

A támogatások igénylése

A támogatások igénylése során a következő lépéseken keresztül juthat el a gazdálkodó a saját előírás-kombinációjának a meghatározásához.

- Művelési áganként (hasznosítási típusonként) meg kell vizsgálnia, hogy milyen környezeti meghatározottsággal érintett területeken folytatja a gazdálkodást, használva a MePAR tematikus fedvényeit.
- A különböző területi meghatározottságú földrészletek esetén eltérő előírás-listák lesznek hozzáférhetőek a gazdálkodó számára. Az előírás-listák egymás között nem átjárhatók, ugyanakkor a gazdálkodó művelési áganként két kombináció összeállítására kap lehetőséget.
- Az elérhető előírás-listák áttekintésével és értékelésével (gazdálkodási rendszerbe illesztés lehetősége, megvalósíthatóság, előírásonként tervezett kifizetési összeg) a gazdálkodó döntést hoz, hogy melyik (melyik két) előírás-listából kíván választani.
- A gazdálkodó az azonos művelési ágú, intézkedésbe bevonni tervezett teljes termőterületére meghatározza a kötelező alapelőírásokon túlmutató vállalt előírás-kombinációit.

Ebben az esetben tehát a gazdálkodó már a támogatás igénylése során több esetben találkozik a számára kötelező előírásokkal (pl. Natura 2000 földhasználati előírásokkal), illetve a választási lehetőségeivel. Mivel az igénylés folyamata során saját maga választja ki azokat az előírásokat, amelyeket be kíván tartani az agrár-környezetgazdálkodási vállalásai során, csökken annak esélye, hogy ismerhiány okán nem lesz képes teljesíteni azokat.

A gazdálkodók kiválasztása

A gazdálkodók kiválasztása pontozási rendszer alapján történne, amely azokat részesíti előnyben, akik nagyobb környezeti vállalásokat tesznek a területeikre. Az előírások mindegyike ugyanis önálló számértékkel rendelkezik, amely kifejezi az előírás – területi kategóriánként eltérő – környezeti hozzáadott értékét. A környezeti hozzáadott érték biztosítása érdekében az előírások számértékének minimális küszöbértéke lesz meghatározva, annak érdekében, hogy az előírások kiválasztását ne csupán a kifizetési összeg nagysága irányítsa. Elképzelhető ugyanis, hogy alacsony kifizetési összegű előírásnak magas környezeti hatása van (így ez magasabb pontszámot kap), de lehet ennek a fordítottja is. A környezeti hatás számértékét szakértői becsléssel, a többkritériumos csoportos döntéstámogatás módszerével lehet majd meghatározni. A választott előírások környezeti értéke a kiválasztási szempontrendszerben szerepet kap, azaz a magasabb környezeti hatást vállaló gazdaságok a források elosztásakor előnyt élveznek.

Degresszív kifizetés

A degresszív kifizetés rendszerének kidolgozásához a korábbi időszak jellemzőin keresztül lehet pontos információkat nyerni. A 2009-2014. támogatási időszak kedvezményezettjeinek vizsgálatával (területi méretkategóriánként igényelt kifizetések összege) meg lehet határozni azokat a gazdasági méretbeli küszöbértékeket, amelyek rendszerbe építésével a kifizetésben érintett területek méretét és a támogatott földhasználók számát maximalizálni lehet. A degresszív kifizetés rendszere alapján eltér a más intézkedések (pl. THÉT) keretében alkalmazott módszerektől, mivel itt a legmagasabb méretkategóriában is szükséges kifizetést biztosítani. Ezzel meg lehet teremteni annak az esélyét, hogy a nagy területen gazdálkodó földhasználók viszonylag csekély keretek használatával arányaiban jelentősen növeljék a kifizetésben érintett területek nagyságát. Emellett a degresszív kifizetés segíthet annak elérésében, hogy minél több földhasználó tudjon csatlakozni az intézkedéshez és így minél nagyobb legyen a kifizetésekkel érintett területek kiterjedése.

A szaktanácsadás szerepe

Az előírás-alapú agrár-környezetgazdálkodási rendszer előnyei csak a megfelelő szaktanácsadói hálózat létrehozásával és hatékony működtetésével érhetők el. A szaktanácsadói hálózat szerepe a támogatás igénylőjének gazdálkodási és környezeti viszonyainak ismeretében a lehető legmagasabb környezeti teljesítménnyel kecsegtető előírásor összeállítása és a támogatás igénylőjének tájékoztatása mind az igénylés, mind a program végrehajtása során. A szaktanácsadási szolgáltatás egységes biztosítása érdekében szükséges a központi ismeretterjesztési tevékenység mielőbbi elindítása, valamint a megfelelő támogató anyagok/rendszerek összeállítása (pl. webes döntéstámogatás).

Összefoglalás

A javasolt agrár-környezetgazdálkodási rendszertől az alábbi előnyök várhatók:

- A gazdálkodói környezettudatosság erősödése.
- Az előírások választhatósága miatt a gazdaságok adottságaihoz jobban igazodó előírásorok (gazdaság-szintű célprogramok).
- A környezeti kihívások hatékonyabb kezelése: a korlátozott pénzügyi keretek a rendszert szükségszerűen a magasabb szintű környezeti vállalások támogatása felé orientálják, kiszűrve a csekély környezeti teljesítéseket (ún. broad and shallow measures). Ennek feltétele természetesen az, hogy a kiválasztási kritériumokban szerepet kapjon a környezeti teljesítések értékelése.

- A jelentősebb környezeti problémákkal rendelkező területekre fókuszálja a támogatásokat.

A tervezett rendszer két legfontosabb eleme az önkéntesség és a területi különbségek kezelése az eltérő előírásták összeállításával. Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az agrár-környezetgazdálkodási és éghajlati kifizetések vonatkozásában az ország teljes területére rendelkezésre fog állni egy olyan előírás-készlet, amellyel a korábbi rendszer horizontális célprogramjaihoz hasonló, de legalább minimális környezeti hozzáadott értékkel rendelkező előírás-kombináció összeállítható. Ez a lehetőség azon gazdálkodók számára is elérhető lesz, akik valamilyen környezeti meghatározottságú (MTÉT, Natura 2000, stb.) területen kívánnak a programhoz csatlakozni.

Végezetül hangsúlyoznunk kell, hogy a cikkünkben bemutatott agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer jelenleg még csak egy javaslat, végleges formát a vidékfejlesztési program elfogadását követően, a működtetést szabályozó végrehajtási rendeletben tud öltetni.

Irodalomjegyzék

- Ángyán, J., Büttner, Gy., Fésűs, I., Németh, T., Podmaniczky, L. & Tar, F. (1999): *Alapozó vizsgálatok Magyarország földhasználati zónarendszerének kialakításához. Természetvédelem és mezőgazdaság.* – MTA Műhelytanulmányok, Környezetvédelem és Integráció, Budapest, 15 pp.
- Grónás, V., Centeri, Cs., Magyar, J. & Belényesi, M. (2006): Agrár-környezetgazdálkodási programok bevezetésének hatása a kijelölt mintaterületek földhasználatára és természeti értékeinek védelmére. *Tájökol. Lapok* 4(2): 277–289.
- HUNGARIKUM Konzorcium (szerk.) (2010): *Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) félidei (mid-term) értékelése zárójelentés.* – Budapest, pp.151–219.
- Marticsek, J., Molnár, D., Mozsgai, K., Podmaniczky, L., Skutai, J. & Tóth, P. (2014): *Az agrár-környezetgazdálkodási és kapcsolódó intézkedések döntéselőkészítő tanulmánya (Javaslatok a Vidékfejlesztési Program "Környezetminőség és természeti erőforrások" munkacsoport által tervezett intézkedések tartalmára).* – Zárójelentés. Reformkert Bt.

Internetes hivatkozások

http://ec.europa.eu/environment/nature/rbaps/index_en.htm

Development opportunities of the Hungarian agri-environmental payment system

József Marticsek¹, Dániel Molnár², Katalin Mozsgai³,
László Podmaniczky², Julianna Skutai² and Péter Tóth⁴

¹*Hungarian Association of Buffalo Breeders,
H-8427 Bakonybél, Szent Gellért tér 9, Hungary*

²*Szent István University, MKK-TTI,
H-2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1, Hungary*

³*Szent István University, PIK,
H-2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1, Hungary*

⁴*BirdLife Hungary,
H-1121 Budapest, Költő u. 21, Hungary
e-mail: podmaniczky.laszlo@gmail.com*

The agri-environmental measures of the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) have recently taken a special orientation. While the measures themselves – basically through the prescriptions – try to serve environmental- and nature conservation aims, the beneficiaries of the measures – due to the well-known way of operation – can only partly interpret the subsidies as a payment for real ecosystem-services. Many farmers think, that these payments are really “only” subsidies, that can be conceived as a kind of top-up on the basic subsidy. The paper gives a short overview on the history of Hungarian Agri-environmental payment system, underlying the problems of each period. It shows in details the conception – developed by the authors – for agri-environmental measures of the Hungarian Rural Development Program between 2014-2020. The core elements of the concept are the prescriptions differentiated by land-use types. Choosing among them the farmers have the opportunity to create even farm-level measures. The proposed system focuses the payments on areas with major environmental and nature-conservation problems. It also helps in the promotion of environmentally aware farming.

Keywords: agri-environmental farming, agricultural subsidies, rural development, EAFRD